INKLYUZIV TA'LIM ISLOHOTLARI

Vol 1 № 2 2026

QALB TARONALARIDA VATAN VA MA'NAVIYAT NAFASI

(Shoira Xurshidabonu Berdiyorova ijodiga bir nazar)

Shoimova Vazira Shavqiddin qizi

Qashqadaryo viloyati Koson tumani 4-Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotida tarbiyachisi va Xalqaro innovatsion universiteti Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 4- kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, iste'dodli shoira Xurshidabonu Berdiyorova ijodining o'ziga xos badiiy xususiyatlari tahlil qilinadi. Shoiraning she'rlarida Vatanga muhabbat, ona siymosi, inson qalbi, hayot falsafasi hamda ma'naviy poklik g'oyalari qanday ifodalangani yoritiladi. Shuningdek, uning ijodining zamonaviy o'zbek adabiyotidagi o'rni va yoshlar ma'naviyatini yuksaltirishdagi ahamiyati haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Xurshidabonu Berdiyorova, she'riyat, Vatan, ma'naviyat, ona, hayot falsafasi, lirika, badiiy mahorat.

inklyuziv ta'lim islohotlari

Inson qalbiga yo‘l topgan ijod

Har bir davrning o‘z ovozi, o‘z nafasi va o‘z so‘zi bo‘ladi. Ana shu so‘zni xalq qalbiga yetkazadigan, uni dard va quvonchlari bilan uyg‘unlashtiradigan ijodkorlar esa millatning ma'naviy boyligiga aylanadi. Bugungi o‘zbek she'riyatida o‘zining samimiy, hayotiy va falsafiy ruhdagi ijodi bilan e'tibor qozongan ijodkorlardan biri shoira **Xurshidabonu Berdiyorova**dir. Uning she'rlari inson qalbining eng nozik tuyg‘ularini uyg‘otishi, hayotning murakkab haqiqatlarini sodda va ta'sirchan badiiy obrazlar orqali ifodalashi bilan kitobxonni o‘ziga rom etadi. Shoira O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi bo‘lib, bir necha she'riy to‘plamlar muallifi hamda respublika va xalqaro adabiy tanlovlar ishtirokchisi va sovrindori sifatida e'tirof etilgan. Shoiraning ijodida hayotning turli qirralari, insonning ichki kechinmalari va ma'naviy izlanishlari markaziy o‘rin egallaydi. Uning she'rlarini mutolaa qilgan kitobxon satrlar ortida faqat badiiy tasvirni emas, balki hayotiy tajriba, qalb iztirobi va ezgulikka da'vatni ham his qiladi. Shu jihatdan Xurshidabonu Berdiyorova she'riyati bugungi zamon o‘quvchisi uchun ruhiy oziqa vazifasini bajaradi.

Vatan tuyg‘usining badiiy talqini

Shoira ijodining yetakchi mavzularidan biri Vatanga muhabbatdir. Ammo bu muhabbat balandparvoz shiorlar yoki sun'iy obrazlar orqali emas, balki insonning o‘z yurti, ota-onasi, mahallasi va xalqiga bo‘lgan samimiy mehrida namoyon bo‘ladi. Uning satrlarida Vatan oddiy geografik hudud emas, balki insonning ruhiy tayanchi, ma'naviy maskani sifatida gavdalanadi.

Mustaqillik yillarida shakllangan yangi avlod shoiralari qatorida Xurshidabonu Berdiyorova ham yurt ravnaqi, tinchlik va inson qadrini ulug‘lovchi asarlari bilan kitobxon qalbida o‘ziga xos o‘rin egalladi. Uning nazarida Vatanga xizmat qilish avvalo insonning

Inklyuziv ta'lim islohotlari

o‘z qalbini pok saqlashi, ezgulik sari intilishi va ma'naviy barkamollikka erishishidan boshlanadi.

Ona obrazi – mehr va sadoqat timsoli

Shoira she'riyatida ona siymosi alohida badiiy talqin etiladi. Ona obrazi mehr, sabr, fidoyilik va cheksiz muhabbat timsoli sifatida gavdalanadi. Shoiraning ona haqidagi satrlarida har bir kitobxon o‘z onasining siymosini ko‘rgandek bo‘ladi. Bu esa ijodkorning hayotiy kuzatuvlari va samimiy tuyg‘ularining mahsulidir.Ayniqsa, onaga murojaat tarzida yozilgan she'rlarida inson qalbining iztirobi, tavbasi, sog‘inchi va mehrga ehtiyoji nihoyatda ta'sirchan ifodalanadi. Shoiraning ayrim she'rlari xorijiy nashrlarda ham tarjima qilinib e'lon qilingan bo‘lib, ularda ona obrazi va insoniy kechinmalar universal mavzu sifatida aks etadi.

Hayot falsafasi va ruhiy izlanishlar

Xurshidabonu Berdiyorova she'riyatining yana bir muhim jihati — hayot falsafasining chuqur talqin qilinishidir. Shoira hayotni quvonch va tashvishlar uyg‘unligida tasvirlaydi. Insonning o‘z-o‘zi bilan kurashi, orzu va armonlari, vaqtning qadri, umr mazmuni kabi masalalar uning she'rlarida takror-takror uchraydi.Shoira hayotning har bir lahzasini qadrlash, yaxshilik qilish, insoniylikni yo‘qotmaslik g‘oyalarini ilgari suradi. Uning satrlarida umidsizlik emas, aksincha, sinovlardan kuch topishga undovchi ruh ustuvor. Shu sababli uning ijodi bugungi murakkab davr kitobxoni uchun ma'naviy dalda vazifasini ham bajaradi.

Badiiy mahorat va uslub

Xurshidabonu Berdiyorova she'rlarining yana bir e'tiborga molik tomoni — sodda, ravon va samimiy uslubidir. Shoira murakkab falsafiy fikrlarni ham xalqona ohang va tabiiy badiiy vositalar orqali ifodalashga muvaffaq bo‘ladi. Obrazlarning tabiiyligi, tashbeh va

Inklyuziv ta'lim islohotlari

istioralarning me'yorida qo‘llanishi, ohangdorlik va samimiylik uning ijodiga xos muhim xususiyatlardandir.Shoiraning she'rlari kitobxonni o‘ylashga, o‘z hayotiga nazar tashlashga va insoniy qadriyatlarni qayta baholashga undaydi. Ana shu jihatlari bilan uning ijodi bugungi o‘zbek she'riyatining e'tiborga molik namunalari qatoridan o‘rin oladi. Shoira ijodida milliy qadriyatlar va ma'naviy kamolot masalalari

Xurshidabonu Berdiyorova she'riyatining muhim jihatlaridan biri unda milliy qadriyatlar va ma'naviy barkamollik g'oyalarining uzviy uyg'unlashganidir. Shoira o'z asarlarida insonni komillikka yetaklovchi fazilatlarni badiiy obrazlar orqali yoritishga intiladi. Uning nazarida jamiyat taraqqiyoti avvalo ma'naviy barkamol insonni tarbiyalash bilan chambarchas bog'liq. Shu sababli uning she'rlarida ezgulik, halollik, vatanparvarlik, mehr-oqibat va insoniylik kabi fazilatlar asosiy g'oyaviy yo'nalish sifatida namoyon bo'ladi.Shoira ijodida milliy qadriyatlar faqat tarixiy meros sifatida emas, balki bugungi kun taraqqiyotining muhim omili sifatida talqin etiladi. U ajdodlar merosiga hurmat, ona tiliga ehtirom, milliy urf-odat va an'analarni asrash masalalarini zamonaviy ruh bilan uyg'unlashtiradi. Natijada uning she'rlari kitobxonni nafaqat estetik zavqqa, balki ma'naviy mushohadaga ham chorlaydi.Yurtimizda amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar ham ana shunday ijodkorlarning asarlari orqali yanada mazmunli tus olmoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, **"Adabiyot yashasa – millat yashaydi, adabiyot xalqning yuragi, elning ma'naviy qiyofasidir."** Ushbu fikr Xurshidabonu Berdiyorova ijodining mazmun-mohiyatida ham yaqqol namoyon bo'ladi. Shoira inson qalbiga ezgulik urug'ini qadashni ijodining bosh maqsadi deb biladi.Shoiraning ko'plab she'rlarida ayol siymosi alohida badiiy talqin qilinadi. Ayol – ona, ustoz, mehr va sadoqat timsoli sifatida tasvirlanadi. Ayniqsa, onalik tuyg'usi, oilaviy qadriyatlar va farzand tarbiyasi bilan bog'liq satrlar kitobxon qalbida chuqur taassurot qoldiradi. Bu esa ijodkorning hayotni chuqur kuzata olishi va inson ruhiyatini nozik his etishidan dalolat beradi.

inklyuziv ta'lim islohotlari

Shoira ijodining yoshlar tarbiyasidagi ahamiyati

Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash dolzarb vazifalardan biridir. Bunda badiiy adabiyot, xususan, zamonaviy she'riyatning o'rni beqiyosdir. Xurshidabonu Berdiyorova ijodi yoshlarni Vatanga sadoqat, ota-onaga hurmat, kitobxonlik madaniyati va yuksak ma'naviyat ruhida tarbiyalashga xizmat qiladigan asarlar bilan boydir.Shoira she'rlarining asosiy xususiyati shundaki, ularda murakkab falsafiy fikrlar sodda, ravon va samimiy uslubda ifodalanadi. Bu esa yosh kitobxonning she'r mazmunini oson anglashiga imkon yaratadi. Shoiraning badiiy tili xalqona iboralar, obrazli tasvir va samimiy tuyg'ular bilan boyitilgan. Natijada uning asarlari turli yoshdagi kitobxonlar tomonidan iliq kutib olinmoqda.Adabiyotshunoslarning fikricha, chinakam badiiy asar insonni o'ylashga, o'zligini anglashga va hayotga boshqacha nigoh bilan qarashga undaydi. Xurshidabonu Berdiyorova she'riyati ham aynan ana shunday xususiyatlarga ega. Shoiraning ijodida inson qadr-qimmati, ma'naviy poklik va ezgulikka intilish g'oyalari ustuvor bo'lib, ular bugungi Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi bilan hamohangdir.Shuningdek, shoiraning ijodi xotin-qizlarning jamiyatdagi o'rni, ularning ma'naviy salohiyati va ijodiy imkoniyatlarini yoritishda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Uning she'rlari ayol qalbining nozik kechinmalarini, hayot sinovlari oldidagi matonatini hamda oiladagi o'rnini yuksak badiiy mahorat bilan ifodalaydi. Bu jihatlar shoira ijodining tarbiyaviy va ma'rifiy ahamiyatini yanada oshiradi.

Xulosa

Xurshidabonu Berdiyorova ijodi ezgulik, Vatanga muhabbat, ona siymosiga ehtirom, ma'naviy poklik va insoniylik g‘oyalarini tarannum etuvchi sermazmun she'riy olamdir. Shoiraning asarlarida samimiyat va hayot haqiqatining uyg‘unligi kitobxonni befarq qoldirmaydi. Uning ijodi bugungi yosh avlodni milliy qadriyatlarga hurmat, ma'naviy yetuklik va yurtga sadoqat ruhida tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.Yurtimiz mustaqilligining 35 yilligi arafasida Xurshidabonu Berdiyorova kabi fidoyi ijodkorlarning

Inklyuziv ta'lim islohotlari

ma'naviy merosini keng targ‘ib etish, ularning asarlarini yoshlar orasida ommalashtirish milliy adabiyotimiz taraqqiyotiga xizmat qiladi. Zero, qalbdan chiqqan she'rgina boshqa qalblarga yo‘l topa oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. **Adabiyot va san'at, madaniyatni rivojlantirish – xalqimiz ma'naviy olamini yuksaltirishning mustahkam poydevoridir.** – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.
2. Karimov N. **XX asr o‘zbek adabiyoti tarixi.** – Toshkent: O‘qituvchi, 1999.
3. Quronov D. **Adabiyotshunoslikka kirish.** – Toshkent: Akademnashr, 2018.
4. Yo‘ldoshev Q. **Badiiy tahlil asoslari.** – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016.
5. Rahimjonov N. **Mustaqillik davri o‘zbek she'riyati.** – Toshkent: Fan, 2020.
6. Mirvaliyev S. **O‘zbek adiblari.** – Toshkent: Fan, 2000.
7. Mirzayev S. **Hozirgi o‘zbek adabiyoti.** – Toshkent: Tafakkur, 2019.
8. O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi. **Zamonaviy o‘zbek adabiyoti: maqolalar to‘plami.** – Toshkent, 2022.

Inklyuziv ta'lim islohotlari